

Op het snijvlak van clubdans en theater

Anita Twaalfhoven

Nita Liem is artistiek leidster van danstheater Don't Hit Mama (DHM). Het afgelopen seizoen creëerde zij zes dansvoorstellingen waarin het publiek meedoet in de vorm van een 'Club-event' met de titel *Club Don't Hit Mama*. De Clubs zijn theaterzalen, waar de grens tussen podium en zaal is verdwenen door de stoelen in te klappen. De theaters variëren van Het Rozentheater in Amsterdam tot Vredenburg in Utrecht en het Theater a/h Spui in Den Haag. Maar er was ook een Club in de galerie Imagine IC in de Bijlmer, die aansloot bij de expositie *Van huis uit*, rond huiskamers van migranten. DHM richtte hier een huiskamer in, die met de dansers en het publiek in een swingende dansclub veranderde. 'De "Club" is te zien als een soort installatie', vindt Liem. 'Je creëert een andere omgeving waar als het ware een danslandschap ontstaat. Een Club is een omgeving waar jongeren vertrouwd mee zijn.'

Liem kiest als choreografe voor 'zwarte muziek' en 'zwarte dansvormen' en zij laat zich inspireren door de manier waarop deze binnen de hiphopcultuur van de grote steden evolueren. 'De inspiratiebron zijn de dansers die deze vormen naar hun hand zetten. Wat die zelf maken van dansvormen als stepping, streetdance of hiphop kun je zien als de ontwikkeling van de zwarte dans. De een maakt een eigen versie van stepping en een ander vindt een variant op de "battleraps" en "punchlines" in rap. Terwijl een derde thuis in de tienerkamer flamenco danst en hier een eigen vorm aan geeft.' Hiphop of rap kun je zien als interessante theatervormen. Maar het gaat haar niet om de vorm zelf, maar om de wereld die daarachter ligt. 'Het gaat mij om de vraag waar je vandaan komt en hoe dit je identiteit bepaalt. Met op de achtergrond het idee van "mensen van de werkende klasse", die in hun vrije tijd dansend uit hun dak gaan. Een sfeer die je terugziet in sociale dans- en muziekvormen. Tap, flamenco, salsa of hiphop zijn dansvormen van het volk, waar 'the blues' doorheen schemert.' Op dvd laat zij een fragment zien van een van de Clubs, waarin een boomlange man in een showpak van zwarte lakstof met een eigen versie van voguing professioneel de show steelt. 'Hij werkt overdag als schoonmaker in de metro van New York, maar 's avonds danst hij in Clubs. Ik heb respect voor de manier waarop jonge mensen deze dansvormen gebruiken en veranderen. Dat is mijn bron. Maar die vertaal ik vervolgens naar het theater. Het gaat niet alleen om het dansen, er is ook een publiek waar je het voor doet.'

Het idee voor de Clubs is begonnen tijdens een hiphopafter-party op het festival Breakin' Walls in Amsterdam. Maar het is

Nita Liem

geïnspireerd op de underground *housedance-scene* in New York, vertelt zij. ‘Waar mensen op de dansvloer écht vrij zijn om te experimenteren, in plaats van te doen en te dansen zoals er van hen wordt verwacht.’ Liem liet zich al eerder inspireren door de *club-scene* in New York, voor de voorstelling *Zone* van Artisjok/ Nultwintig. ‘Breakdancers dansen daar vaak in een cirkel. Als je daar als danser in “jumpt”, maak je als het ware een trip. Je bent weg van het aardse bestaan en weg van alle “shit”. Dat effect noemen ze “de zone”. In deze voorstelling stond de zone binnen de cirkel symbool voor een geheime plek, waarin je je kunt terugtrekken in een eigen gedachtewereld of juist uit je dak gaan.’

Voorstelling zonder stoelen

In de Club-events draait het niet om een zone met een grens tussen dansers en publiek, maar om een danslandschap waarin de grens tussen dansers en publiek juist vervaagt. ‘Mijn dansonderzoek beweegt zich op het snijvlak van clubdans en theater. In sociale dans is het publiek altijd betrokken, terwijl je in de theaterdans een grens hebt tussen podium en zaal. De dansers zijn mensen met een dansvocabulaire uit het hiphocircuit, die ik combineer met theaterdansers. Maar soms zit die combinatie al in het bewegingsvocabulaire van de dansers zélf, doordat ze vanuit hun specifieke achtergrond een opleiding aan een dansacademie zijn gaan volgen.

De videoregistraties van de Clubs laten zien hoe de grens tussen dansers en publiek vervaagt. De ene Club speelt in en rond een open huiskamer met bankstel, een andere in een uitgestrekte ruimte die door huiselijke waslijnen met lakens in kleinere ruimtes is onderverdeeld. Liem: ‘Het publiek loopt bij binnenkomst meestal verbaasd rond: het is een voorstelling maar er zijn geen stoelen. Het feest is al zonder hen begonnen en een “host” vertelt hun wat de bedoeling is: “Let’s get this party started!” Langzamerhand raken ze dan in de gebeurtenissen betrokken. Soms kijken ze alleen, soms dansen ze mee en gaan ze helemaal op in de gebeurtenissen om hen heen.’ Het publiek zit, staat of danst verspreid door de ruimte. Soms is het net een reguliere disco met showdansers op kleine podia, een andere keer doet het denken aan een cursus waarin een groep mensen swingend meedanst met de salsa of de groove van een dansleraar. Maar er is meer aan de hand, naast de professionele dansers zijn er meer of minder zichtbare publieksbegeleiders. Zij fungeren als gangmaker en betrekken de mensen in het verhaal. Zo vormen

Club Don't Hit Mama in Huis,
fotograaf: Jean van Lingen

Anita Twaalfhovenis hoofdredacteur van *Boekman*

de dansers in de huiskamer een familie, met jongeren die daarna ieder hun eigen weg gaan buitenshuis. Rondom de huiskamer nemen zij groepjes publiek mee in hun eigen manier van dansen, zodat er inderdaad verschillende danslandschappen ontstaan. In een van de Clubs zit er publiek op de grond, rond een podium in de vorm van een catwalk. Waarop aan de ene kant een meisje flamenco danst, terwijl aan de andere kant een tapdanser jazzy ritmes staat te tappen, die aan percussie-instrumenten doen denken. Als zij naar elkaar toe dansen gaan de dansstijlen over in een duet.

‘Tijdens het maakproces dat aan de Clubs voorafgaat, gaan we een dialoog aan met de omgeving waarin ze plaatsvinden. In elke stad betrekken we er dansers bij uit de omgeving, de ene keer een breakdancecrew, de andere keer jonge dansliefhebbers. De professionele dansers dansen met elkaar, voor het publiek en met het publiek. De tegenstelling tussen een huiskamer in familiesfeer en de wereld daarbuiten kun je ook breder zien: tussen binnenwereld en buitenwereld, binnen en buiten of podium en publiek. Het grootste compliment kreeg ik van een *old school* hiphopper uit The Bronx die zei dat dit de essentie van hiphop is, omdat het dansen organisch ontstaat en het niet gaat om theatermensen die ‘opgelegd hiphopachtig doen’.

De ervaringen in de zes Clubs monden dit najaar uit in een voorstelling met de titel *Go Big or Go Home*, waarin de entourage rond sociale dans en die rond theaterdans elkaar zullen verrijken.